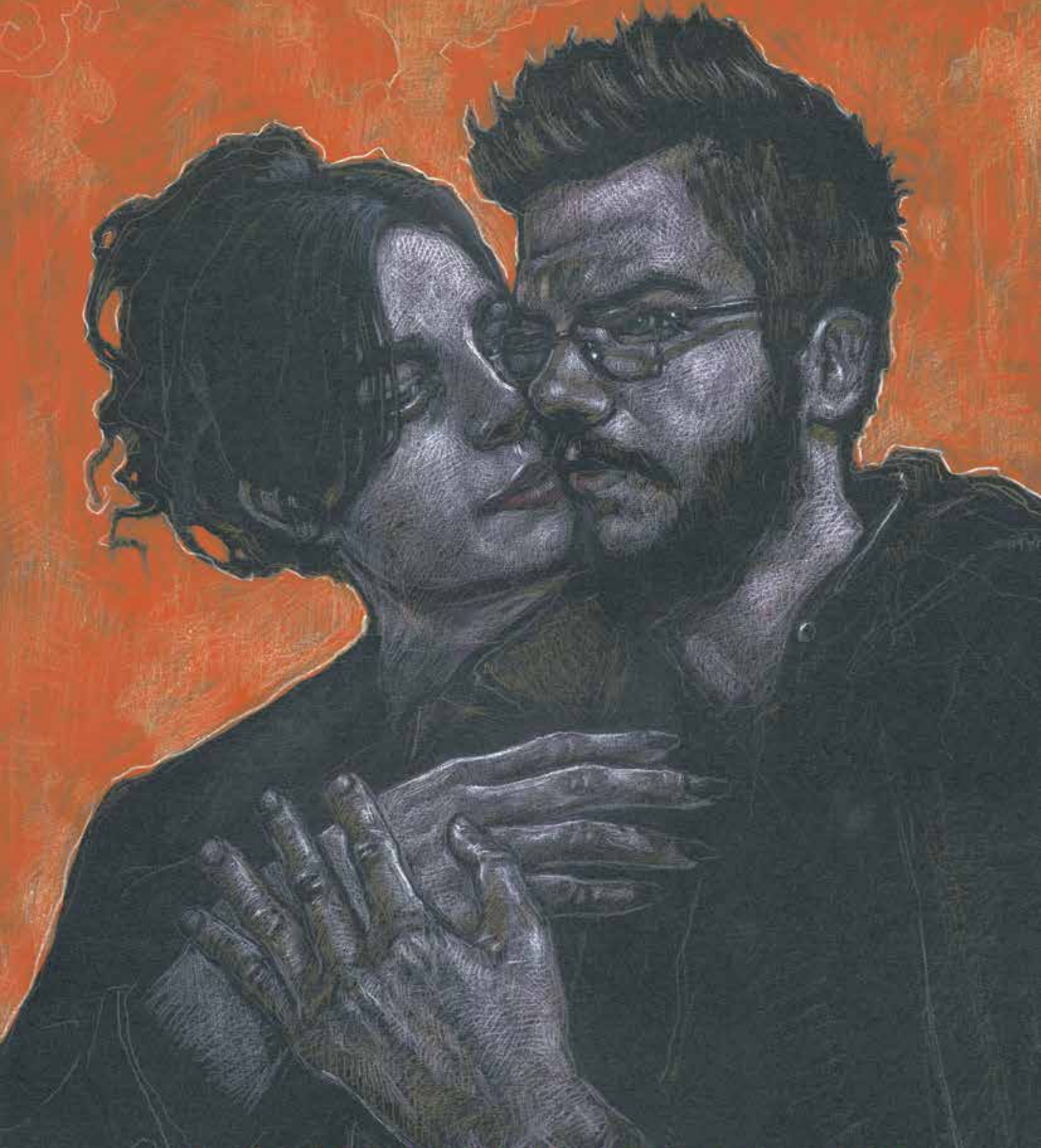

MEĐUGROBLJE

ZORAN PENEVSKI • ZVONIMIR VIDIĆ

www.modestystripovi.com
info@modestystripovi.com

MEĐUGROBLJE

ZORAN PENEVSKI • ZVONIMIR VIDIĆ

Beograd, 2020.

Zoran Penevski / Zvonimir Vidić
MEĐUGROBLJE

EDICIJA: NOVI HORIZONTI #9

Izdavač: „Modesty stripovi“
www.modestystripovi.com
info@modestystripovi.com

Urednik: Živojin Tamburić

Prava za ovo izdanje: „Modesty stripovi“ © 2020

Tekst i dizajn: Zoran Penevski © 2019

Crteži, slike i skulpture: Zvonimir Vidić © 2019

Fotografije i skenovi: Nenad Ilić

Predgovor: Predrag Đurić © 2020

Grafički dizajn: Tatjana Vukmirović

Štampa: Službeni glasnik

Tiraž: 100

CIP - Каталогизacija y пyбликации,
Народна библиотека Србије, Београд

ISBN 978-86-80306-17-9
COBISS.SR-ID 283165196

Sva prava ostaju sa nosiocima autorskih prava i potpuna
ili delimična reprodukcija ove knjige mora se dogovoriti
sa nosiocima autorskih prava.

SADRŽAJ

Skulpture koje je izvajala nada, Predrag Đurić	I-II
Međugroblje	1-63
Vajanje svetionika (dodatne ilustracije i skulpture)	65-77
Biografije	79-81

SKULPTURE KOJE JE IZVAJALA NADA

Trenutak između „života“ i „smrti“ i sve što on sa sobom nosi večna je preokupacija čoveka. Pri tome se uglavnom zadržava na biološkim značenjima ova dva pojma. No, možemo li „život“ i „smrt“ posmatrati kroz njihovo šire značenje? Da li su život i smrt dva kraka jedne iste prave omeđene sa dve tačke (rađanje i trenutak smrti) ili

Klupko sreće i patnje ispod oblaka

se radi o isprekidanim ili isprepletanim linijama, đerdanima u koje su upletena mnogobrojna rađanja i česta i ponovna umiranja? „Ponašao se kao čovek koji se rodio bezbroj puta“, rekao je Peđa Milosavljević za novosadskog slikara Bogdana Šuputa.

Kada govorimo o umetniku, šta je za njega život, a šta smrt? Da li život počinje činom rađanja („mali početak“, kako ga naziva Zoran Penevski) ili onda kada počne da stvara umetnička dela („veliki početak“)? Ako je život izjednačen sa činom stvaranja, onda i smrt umetnika nastaje onog momenta kada je njegovo delo završeno, a biće zamenjena novim životom kada umetnik započne rad na narednom delu. Ako donekle život i možemo da predstavimo u nekom apstraktnom smislu (biološki prisutan, u suštini ne), smrt je ipak teže odvojiti od njenog biološkog ekvivalenta. Pa, šta je onda to između dva „života“, dva čina stvaranja?

Osim rada na umetničkom delu, i, možda, stvaranja u drugom smislu (građevinarstvo, zanatstvo, učenje, otklanjanje bolesti, hobi), života sigurno ima još samo u ljubavnom činu, toj kratkoj rekapitulaciji života, koji se završava „malom smrću“ (*la petite mort*).

Vojvodina, u koju Penevski i Vidić smeštaju svoju priču, ta nekadašnja obećana zemlja tridesetak nacija, romantizirani Divlji istok Evrope, njena neostvorena žitnica, već tri decenije je poživša, sa svojim opustelim gradovima i selima. A njene varoši, baš onako kao kod Šuputa nekad, a kod Vidića danas, ako već nisu zagrobno crne, onda su pokrivene sa tri sloja sive, tamno smeđom u najboljem slučaju. Lišene su ulice, prozori što na njih gledaju i memljive sobe bilo kakvih boja. Tu svetlosti više nema. Postoje samo groblja.

Za Vojvodinu važi pravilo da gde god da zabodeš ašov, nekoga ćeš već iskopati. Tu su ta groblja neka stara i prastara, a na njima već su neka nova, a i ona zarasla u korov i trsku. Na njima kao da je više života nego oko njih – još se nisu sa nadgrobne ploče ni izlizala sva ta imena galicijska, belgijska, luksemburška, švajcarska, baskijska i katalonska, jermenska, klimentska, alzaška i sicilijanska, racka i šokačka, a već su rođene legende o nesrećnim ljubavima, pojavljuju se tu duhovi devica i ludaka, traga se za skrivenim blagom. Pod slojevima tame, samo groblja žive. Iznad njih – sve što je ostalo od nekadašnjeg sna je samo danmrnotovska neprekidna vanredna konferencija za novinare, postistorija u kojoj su uloge za svagda podeljene i iznenađenja više nema. Nema nade. Života tamo više nema gde nema i nade.

Umetnost, život i osvajanje slobode

Svet danas sve više podseća na kapucinske katakombe u Palermu, sa svojim mumificiranim leševima, za koje Penevski kaže: „Mrtvi, ali nesahranjeni... Gledajući samo nizove tih tela, vidiš ljude koji su verovali da ovo ovde, ovo klupko sreće i patnje ispod oblaka nije jedino što će doživeti. Nisu mi delovali kao isušena bića, kao prazne kože navučene preko kostiju. Više su me podsećali na lutke, na skulpture koje je izvajala nada.

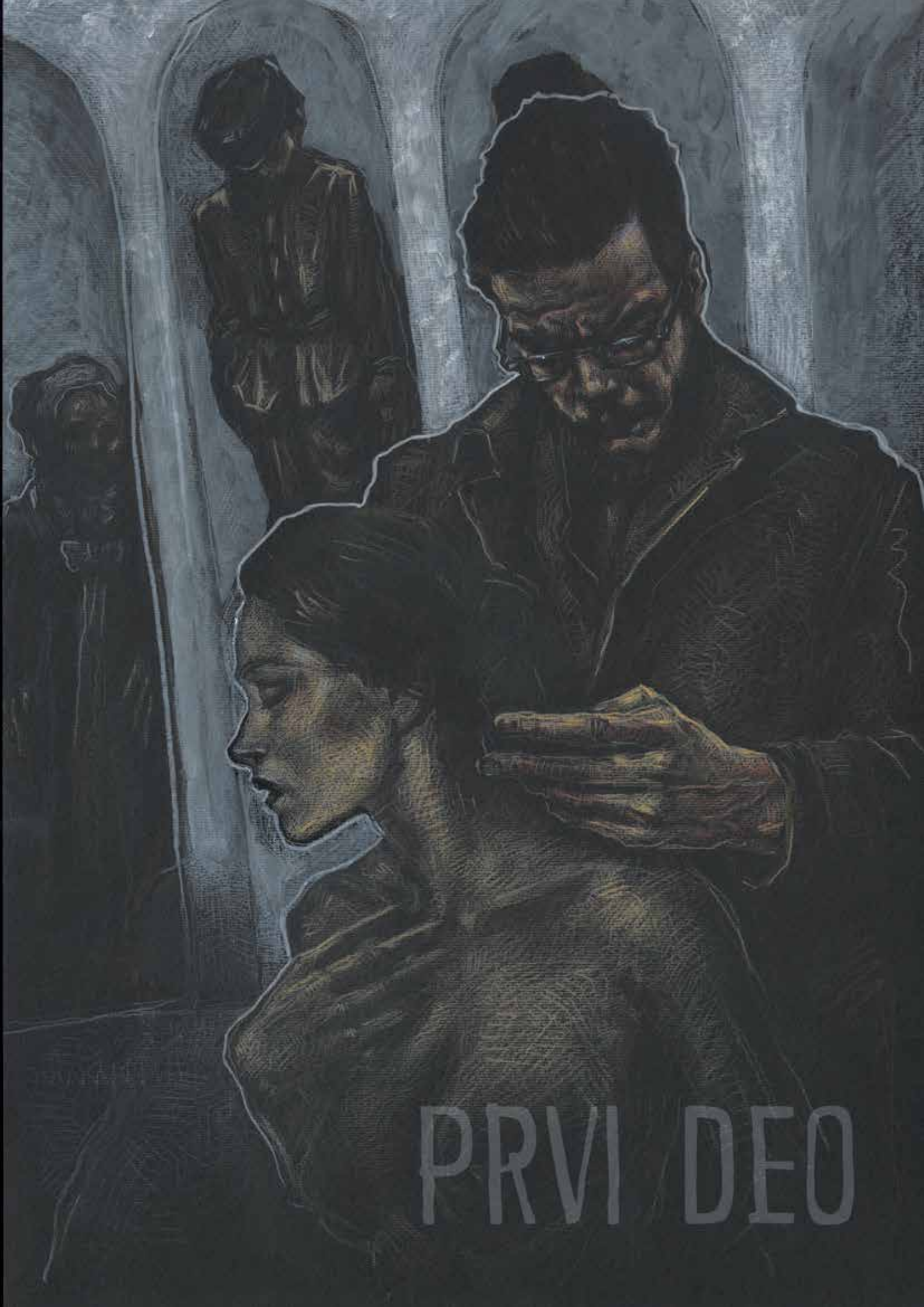
Smrt je za njih bila samo prelazni period, nešto što samo treba prebroditi. Kao međugroblje.”

Ispod tri sloja panonske sive

I u takvom svetu u kome je još jedino značajan rast bruto domaćeg proizvoda po glavi mumificiranog stanovnika i broj novoizgrađenih kilometara auto-puta kojim se najlakše beži iz ove naše kapucinske grobnice, ima li mesta nadi? Ima li života van groblja? Penevski i Vidić kažu nam da ima. Ako je živ čovek stvaralac, onaj koji svoj sopstveni život oblikuje, vaja, onda on tragove života utka u, od smrti otet, prostor. Jer, u kamenu i glini danas je više života negu u krvi i mesu. Oblikujući ih, vajar njihovim oblikom razbija smrtno sivilo, okupira skulpturom makar deo prostora, kome udahnuje život. To je taj delić prostora slobode, prostor iz kojeg će nići neka nova istorija, iz koje će se ponovo roditi sloboda. Iz te novoosvojene slobode rodiće se ponovo davno zaboravljene boje, odjekivaće stih i ritam, desiće se pokret. Ali, to osvajanje slobode valja sačekati. Do tada, ostaje nam da preživimo ovo naše međugroblje, ove naše panonske i svetske kapucinske katakombe. Mi, skulpture koje je izvajala nada.

Predrag Đurić, Kijev, januar 2020.

PRVI DEO

JUTRO:
SILVIJA
I LUKA

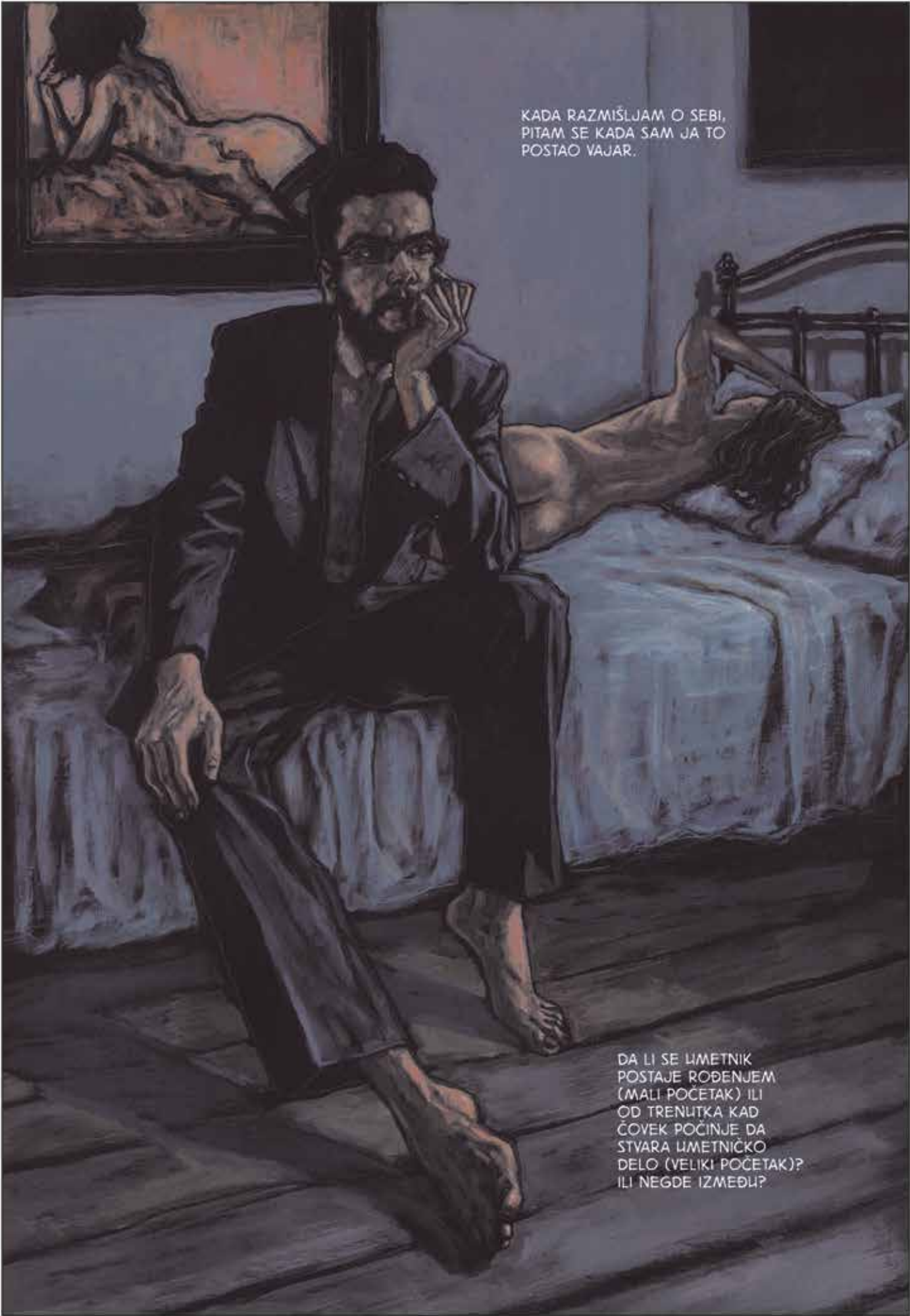

SVAKA PRIČA IMA DVA POČETKA:
MALI I VELIKI.

MALI POČETAK JE ONO KAD SE KAŽE DA
„SVAKA PRIČA POČINJE PRE SVOG POČETKA“.

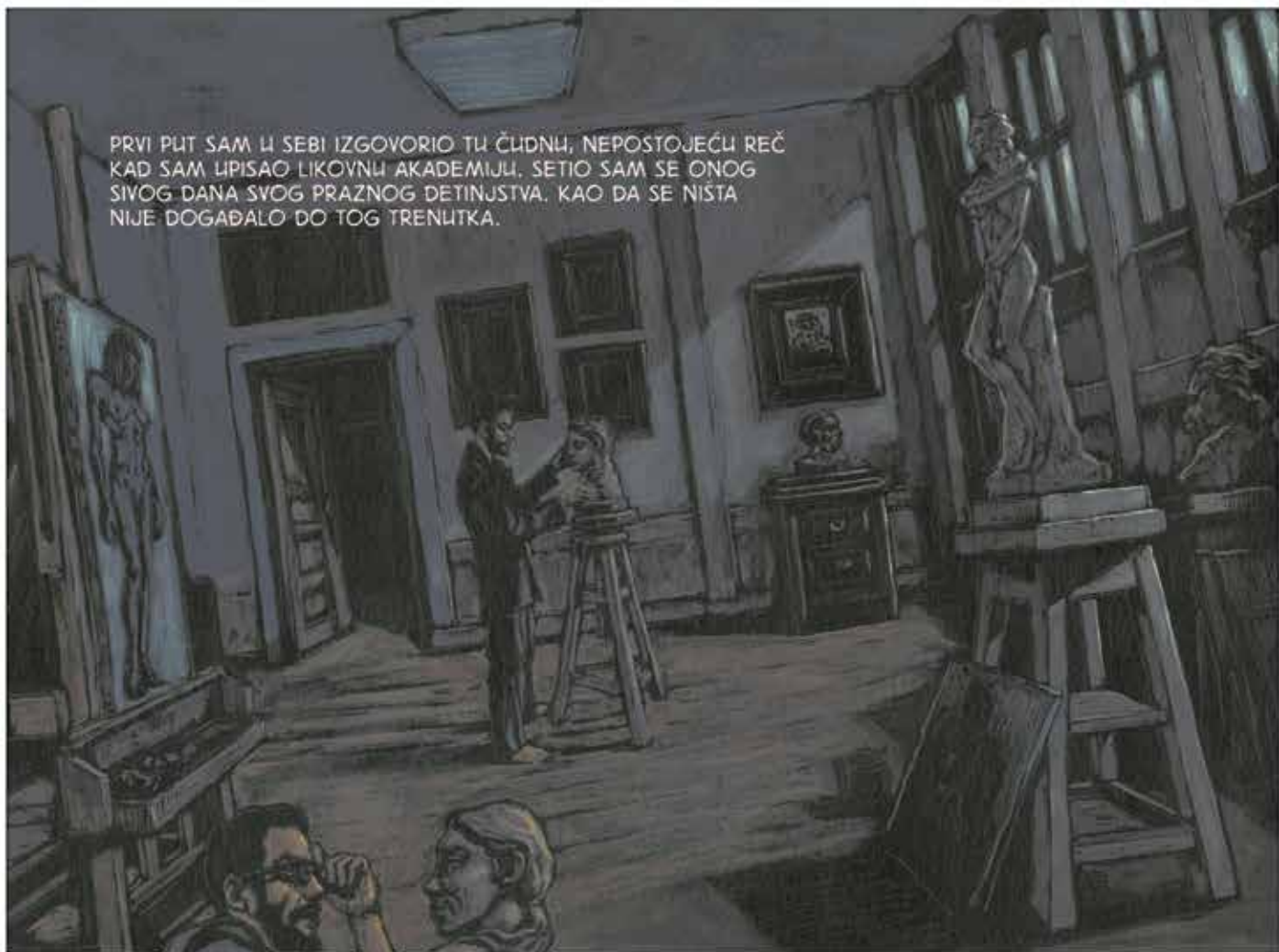

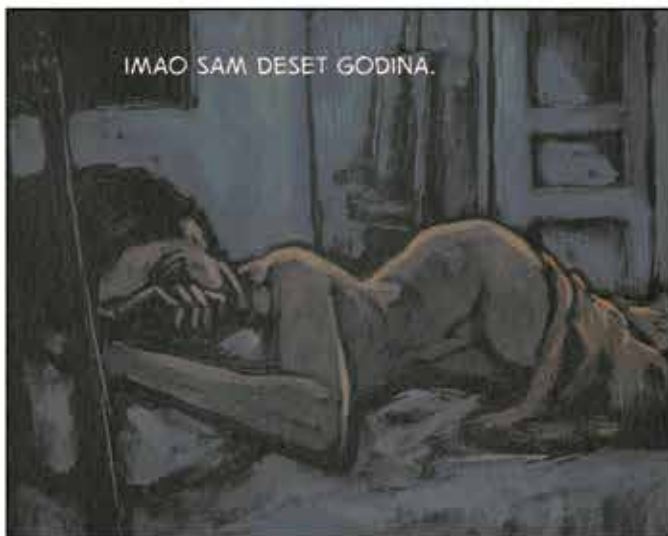
KADA RAZMIŠLJAM O SEBI,
PITAM SE KADA SAM JA TO
POSTAO VAJAR.

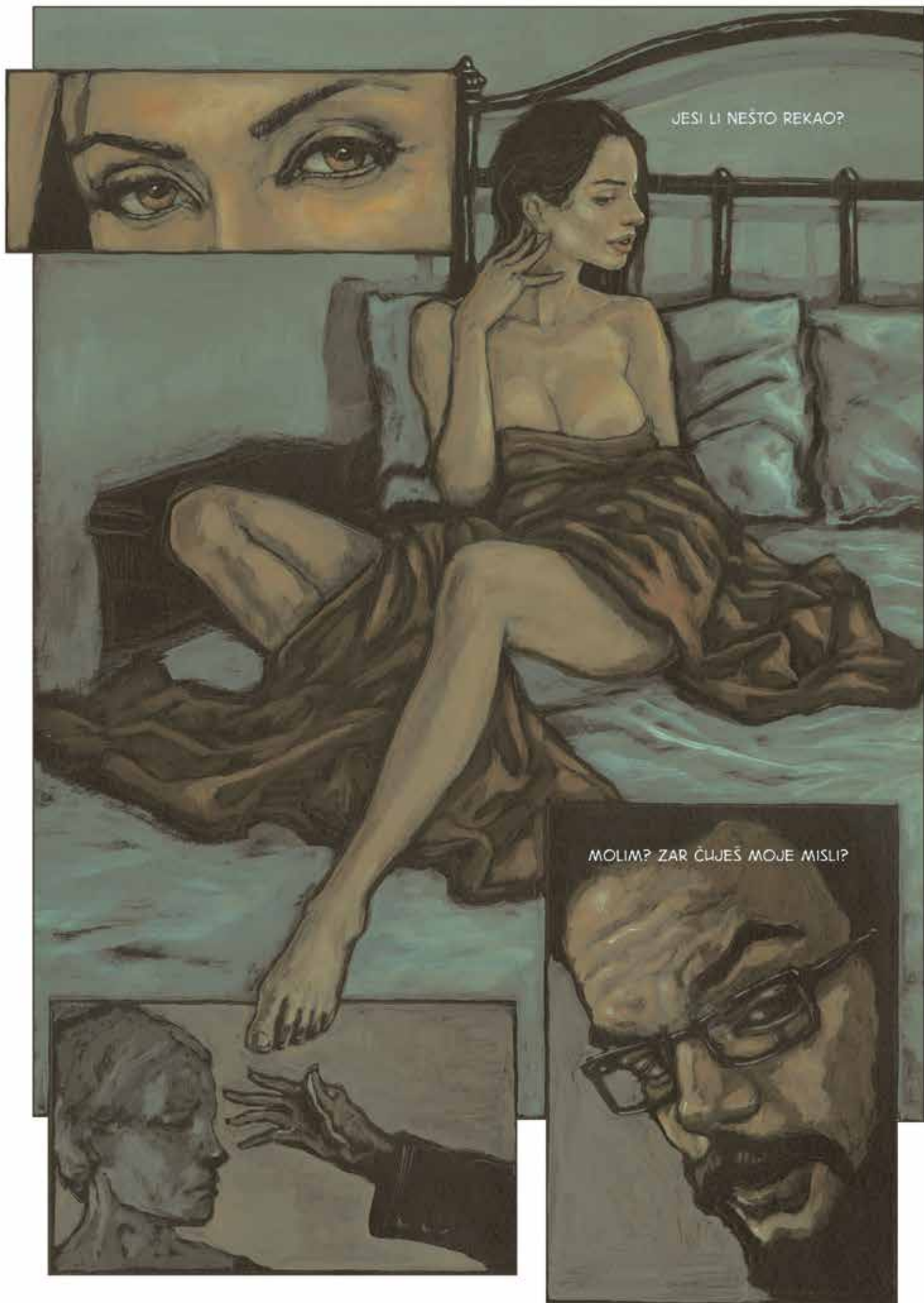
DA LI SE UMETNIK
POSTAJE ROĐENJEM
(MALI POČETAK) ILI
OD TRENUTKA KAD
ČOVEK POČINJE DA
STVARA UMETNIČKO
DELO (VELIKI POČETAK)?
ILI NEGDE IZMEĐU?

PRVI PUT SAM LI SEBI IZGOVORIO TU ČUDNU, NEPOSTOJEĆU REČ
KAD SAM LIPISAO LIKOVNU AKADEMIJU. SETIO SAM SE ONOG
SIVOG DANA SVOG PRAZNOG DETINJSTVA. KAO DA SE NIŠTA
NIJE DOGAĐALO DO TOG TRENUTKA.

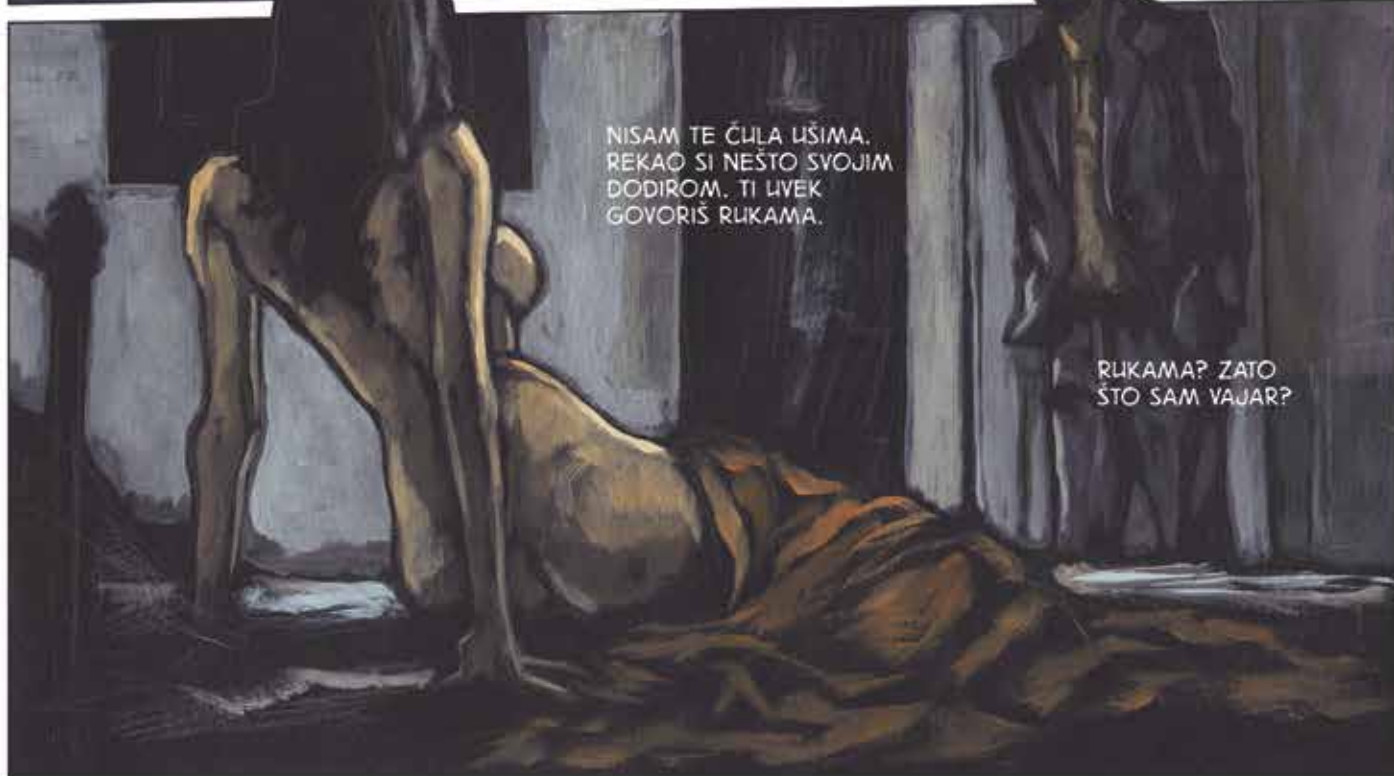
IMAO SAM DESET GODINA.

JESI LI NEŠTO REKAO?

MOLIM? ZAR ČUJEŠ MOJE MISLI?

VOLIM TE, SILVIJA...

ALI, HAJDE, RECI MI.

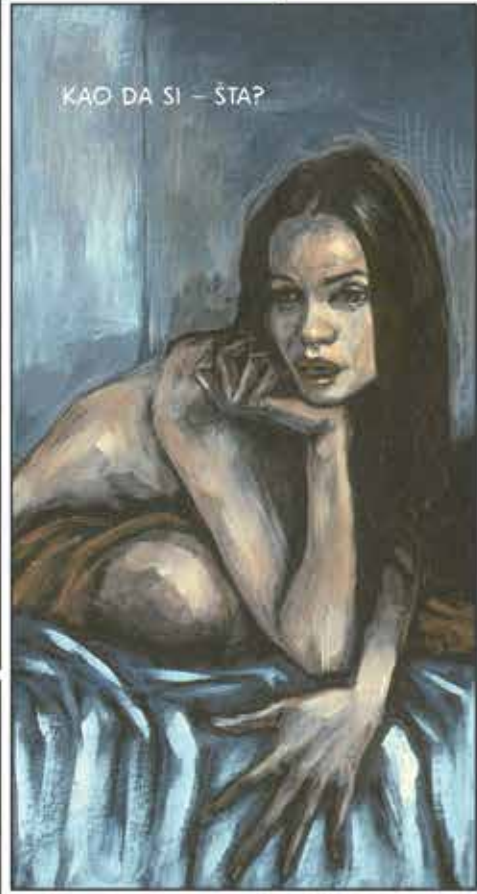
DOBRO. ZNAM...

ŠTA HOĆEŠ DA TI KAŽEM?

PA, ETO..., KAKO ME TI TO VOLIŠ?

NE ZNAM DA LI ĆE
TI SE DOPASTI...
VOLIM TE KAO...
VOLIM TE KAO DA
SAM RIBA-PECAČ.

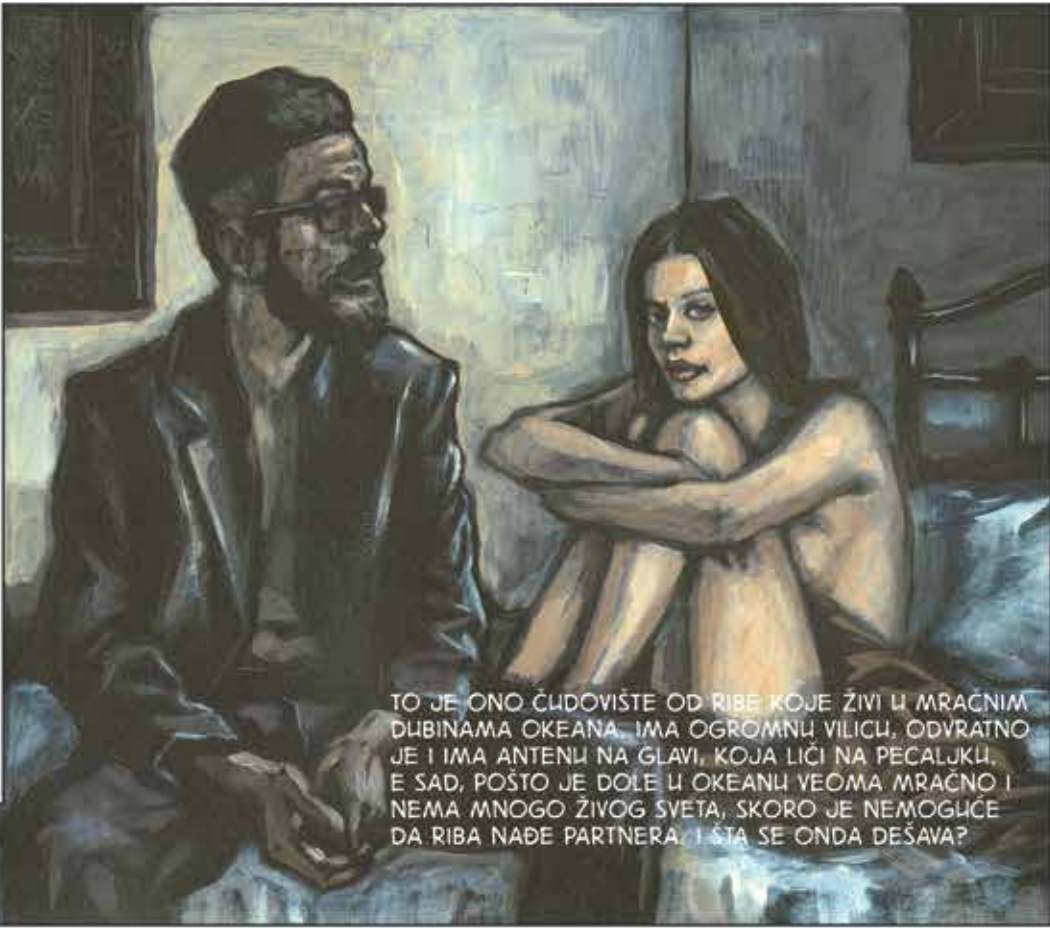
KAO DA SI – ŠTA?

RIBA-PECAČ,
MISLIM DA SE
TAKO ZOVE.

ŠTA TI JE TO?

TO JE ONO ČUDoviŠTE OD RIBE KOJE ŽIVI U MRAČNIM
DUBINAMA OKEANA. IMA OGROMNU VILICU, ODVRATNO
JE I IMA ANTENU NA GLAVI, KOJA LIČI NA PECALJKU.
E SAD, POŠTO JE DOLE U OKEANU VEOMA MRAČNO I
NEMA MNOGO ŽIVOG SVETA, SKORO JE NEMOGUĆE
DA RIBA NADE PARTNERA. I ŠTA SE ONDA DEŠAVA?

ŽENKA, INAČE MNOGO VEĆA OD MUŽJAKA, ISPUŠTA PRIMAMLJIVE MATERIJE I ČEKA DA NA NJIH NALETI MUŽJAK. KAD SE TO DOGODI, ON JOJ PRIĐE I PRILEPI SE UZ NJEN BOK. PLIVAJU TAKO ZAJEDNO, A ONDA JE ON U NEKOM TRENUTKU UGRIZE I POČNE DA LUČI SOKOVE KOJI RAZLAŽU BELANČEVINE NJENOG TELA. NJHOVA TKIVA SE TAKO POVEZUJU I MUŽJAK SE JEDNOSTAVNO PRETOPI U TELO ŽENKE.

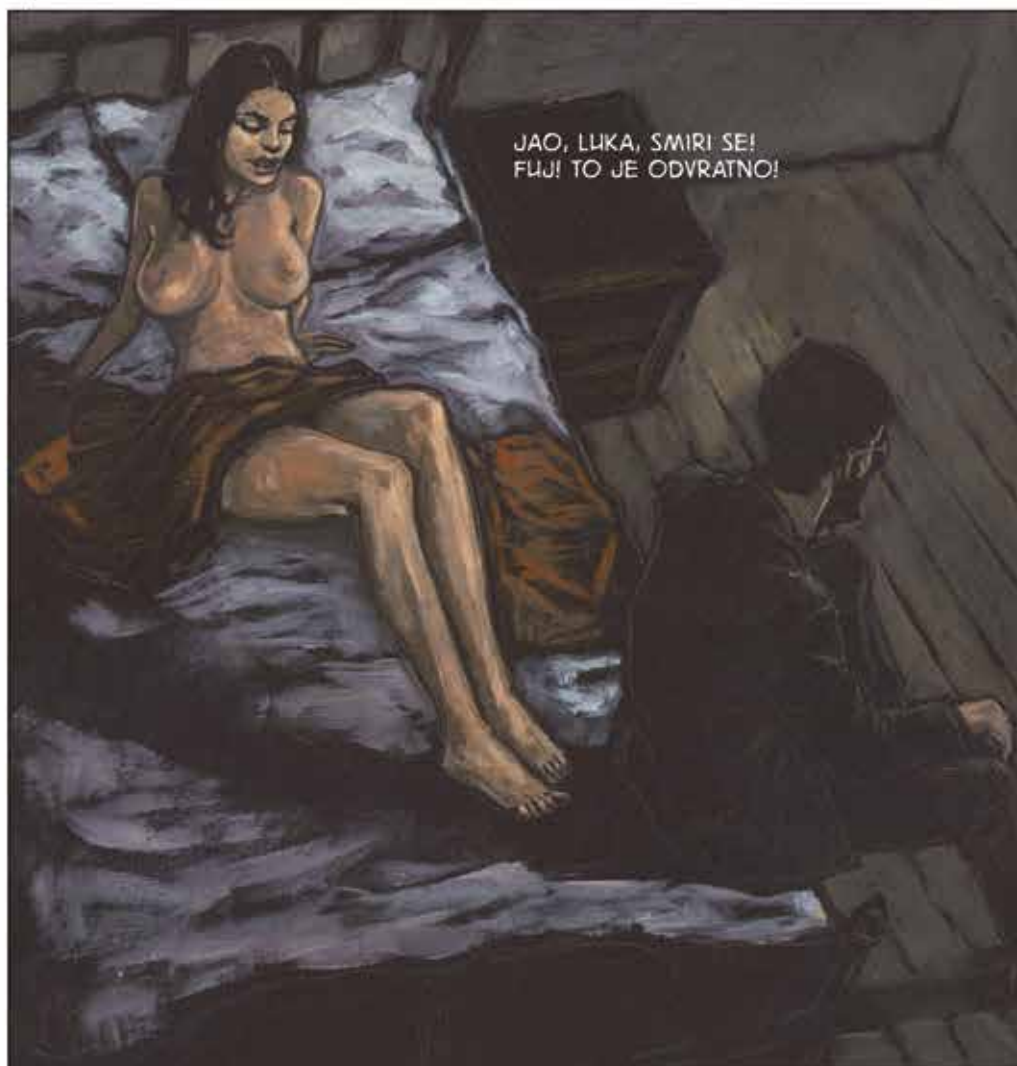
NA KRAJU PROCESA, ON SE STOPI S NJENOM LITROBOM I BUKVALNO POSTANE DEO NJE. ON JE TU DA BI POSTAO SAMO IZVOR SEMENA. MUŽJAK SE ZAPRAVO PRETVORI U JAJE. I MOŽE DA BUDE VIŠE TAKVIH MUŽJAKA KOJI ĆE JE OPLODITI I ZATIM – NESTATI.

STRAŠNO! HOĆEŠ DA KAŽEŠ DA SE MUŽJAK UBIJA, ODNOSNO... IZVRŠI SAMOLIBISTVO TAKO ŠTO POSTANE KUGLICA PUNA SEMENA U TELU ŽENKE?

DA, UPRAVO TAKO. I JA BIH VOLEO DA BUDEM...
MISLIM... VOLIM TE TOLIKO DA BIH BUKVALNO
MOGAO DA NESTANEM U TEBI.

JAO, LUKA, SMIRI SE!
FUJI! TO JE ODVRATNO!

DA, ISPADA DA TA RIBA
IMA MUDA DA SE DO-
SLOVCE PRETVORI U
MUDA. DODUŠE, TUĐA,
ALI...

TI SI BAŠ BLESAV.

MISLIŠ, NISAM JLINAK
IZ NARODNIH BAUKI:
NISAM BAŠ-CELIK,
NEGO BAŠ-BLESAV.

U TOM PRETAPANJU I RAZMIŠLJANJU O
NESTAJANJU, IZRONILO JE SEĆANJE...
NEJASNO, NEDEFINISANO, ALI SAM
ZNAO DA JE VEOMA VAŽNO...

